

vplivajo na tozadevno zakonodajstvo povsod slični. Podjetnik gleda namreč povsod na to, da kolikor mogoče zmanjša produkcijske stroške, in to zamore storiti samo na stroške delavca. Posledice tega prizadevanja vplivajo, da poseza država vmes, in sicer se začne to povsod z odredbami v varstvo otrok in žensk.

Razvoj razmer je pa tak, da glede zakonodajstva v varstvo delavcev ne bo mogla vsaka država postopati na svojo roko, ampak da se bodo morale tudi države med seboj zjediniti glede najvažnejših tozadevnih vprašanj. Že okrog leta 1870. je Svica sprožila misel, naj bi se vse države zjediniše glede jednotnega postopanja v varstvo delavca. Ta poskus ni imel uspeha. Švica je potem l. 1889. to stvar zopet spravila v pretres in posledica tega je bila, da je nemški cesar povzročil sklicanje mednarodnega kongresa v varstvo delavcev. Ta kongres se je tudi vršil. Sicer je bilo zastopnikom posameznih držav strogo zabranjeno kaj obljubiti, ali v moralnem in idealnem oziru je ta prvi kongres vendar bil koristen vzlic vsemu navskrižju v mnenjih, ki se je pojavilo. Sledili so potem še drugi taki kongresi, dokler se ni na zadnjem izmed njih, vršivšem se v Bruselju, porodila mejnarodna zveza za varstvo delavcev.

Socijalni demokratje radi govore, da je gibanje v varstvo delavcev popolnoma tako, kakor je bilo gibanje za odpravo sužnosti. Temu ni do cela tako, ali gotovo je, da velik del delavstva živi vsaj v materialnem oziru prav tako, kakor so živeli sužnji in zato je mejnarodno gibanje v varstvo delavca vzvišeno in plemenito.

Obrtnijske raznoterosti.

VI. vinski semenj v Gradcu. Mestna občina Graden priredi od 10. do 13. aprila t. l. v dvoranah, Keplerstrasse št. 114 vinski semenj. Na ta vinski semenj, ki je združen s poskušnjo vin, se zlasti oni opozarjajo, ki kupujejo štajerska vina, kakor vinski trgovci in gostilničarji, ker bodo tukaj razpostavljena vsakovrstna štajerska vina, oprave in stroji za vinarstvo. Natančnejši spored semnja je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani se nanažnja, da se je pravni zastopnik pri kraljevem višjem deželnem sodišču v Kolinu gosp. dr. Herman Fischer (Bismarckstrasse št. 16) postavil za pravnega zastopnika c. in kr. glavnega konzulata v Kolinu in da se je je ta zavezal, proti zakonitim pristojbinam (pri nepremožnih tudi brezplačno) pravne stvari, ki se tičejo avstrijskih ali ogerskih držav l. januarja zastopati izven sodišča in pred sodiščem v vseh instancah, oziroma skrbeti za primerno zastopstvo, če sam ne more pri sodišču zastopati. Gosp. dr. Herman Fischer velja pri tamošnjih juristih za v vsakem oziru izvrstnega advokata. V orijentiranje strank, ki iščejo pravno zastopstvo, je omeniti, da spadajo v uradni okraj c. in kr. konzulata v Kolinu naslednje provincije: Westfalen, Waldeck, Lippe-Detmold, Schaumburg-Lippe in oldenburška enklava Birkenfeld.

Ali je bolje saditi sadna drevesa visokodebelnata, ali bolj pritlikava?

To vprašanje je kaj važno, posebno za mladega sadjarja, kajti on utegne še sam doživeti sad svojega truda, ter ga bode imel morda priliko hvaliti, ali pa tudi — grajati. Vsekakor je treba, predno se kaj važnega lotimo, stvar dobro premisliti, da se ne bomo pozneje kesali.

Odgovor na ono vprašanje odvisen je od mnogih razmer, od kraja in ozemlja. Le z ozirom na to more se priporočati jedna ali druga vrsta. Vsaka ima na svojem mestu prednosti, ob enem pa druga napaka. Takisto se narobe kaže na drugi legi in drugačni zemlji.

Visokodebelnato drevo je mnogo vredno na močni zemlji in bolj v zavetju. Ako mu je moči brez ovir zrasti na visoko in ob enem na široko, da takšno drevo ob ugodni letini jako obilno pridelka. Tudi je takšno drevo kras in ponos kmetije, kateri ono samo daje precej vrednosti. Toda kako je vzgojiti, ko vemo, koliko sovražnikov ima šibko pa visoko drevesce v mladosti? To je posebno treba pomisliti sadjarju prej, nego gre drevesce saditi. Takrat si še lahko pomaga, dočim je že vsajenemu drevesu težko to storiti.

Prej, nego se v izkopano jamo začne suti gnojna prst, naj se na strani, nasprotni od močnega vetra, v jami napravi z železnim drogom globoka luknja, da se more v njo vsaditi prav močan in visok drog. Tega konec in še del nad zemljo se pred vsajenjem osmodi v ognju ali pa namaže s karbolinejem, da se ga trohnoba manj prime. Ko ta že trdno in ravno stoji, še le začne se nasipati jama s prva z rodovitno prstjo do meje, ko je treba postaviti drevesce v jamo. To se sedaj priveže k deblu z bolj mehкими pa močnimi vezmi, to pa ne samo enkrat, temuč po potrebi večkrat, zlasti ako je drevesce krivenčasto, da se s tem zravna in tesno drži kola. Razume še samo ob sebi, da se mora vez med kolom in drevesom dati križem, da kol ne „riblje“ drevesa. Sedaj se še le jama napolni z rodno prstjo in nekoliko potlači.

Rekli smo, da mora biti kol vsajen na strani od vetra, to pa zato, da grozni vihar manj muči drevo, ko je tišči h kolu, kakor pa, če bi je od nasprotnne strani trgalo od kola. V tem slučaju je vihar že marsikateremu drevescu vrh odtrgal.

Kakor z vetrom, jednaka težava je s snegom pri mladem drevju. Marsikedaj se zgodi, da novopadli sneg kar trga vrhove drevesom, čemur pa je krivo napačno privezovanje drevesa h kolu. Rekli smo, da mora ono biti na več mestih privezano, to pa ne

samo do vej, oziroma do krone, nego tudi glavni vrh prav pri zadnjih vejicah naj bode privezan in nagnjen h kolu. Zato pa mora biti kol tudi zmiraj nekaj daljši od drevesa. Jednako glavnemu vrhu naj se na zimo, seveda bolj rahlo, pripognejo in zvežejo k vrhu bolj stranski vrhovi, da jih sneg ne obteži in od debla odcepi. Na ta način se vejevje drevesa najlažje ohrani pred snegom, pa tudi vzgoji se mu najlepši vrh — krona.

Razume se, da kadar je kol postal že trhel, ga treba nadomestiti z novim in to prav v tisto luknjo vsajenim, da se z novo luknjo korenine ne ranijo.

To je treba ponavljati še mnogo časa, dokler ne postane drevo močno ne-le samo na vejah in deblu, posebno še na koreninah. Prerado se namreč zgodi, da že prav godna drevesa vihar izruje, kar pa gotovo ni tako majhna škoda.

Iz vsega tega se razvidi, koliko dela in skrbi napravi visokodebelnato sadno drevo kmetu. Ako se ne ravna po teh pravilih ali jih pa zanemarja, pa mu svetujemo, naj raje tacihi ne sadi! Brez tega namreč bodo vsajena drevesca kmalu pokažena od vetra in snega ter ostala kot žalostne pokveke. To pa le toliko časa, da jih prva nesreča ne poruši.

Radi naznačenih okolnosti, posebno pa še na slabi in vetrom razpoloženi legi in zemlji, svetovati je v takih krajih kmetu, da sadi bolj nizka drevesa. To se pravi viharju lažje ohranijo in imajo navadno še prednost, da hitreje rodijo. Vender tudi ta potrebujejo varstva in skrbi, jednako visokodebelnatim. Če tudi velja kol manjši in veter manj škoduje, pač pa lahko pride k drevesu pozimi drug prijatelj in ta je — zajec. Če tudi temu pritlikavcu obvežemo ali namažemo deblo, kaj pomaga, ko mu pa sneg pomaga prav med veje in če se še kaj upogne, do vrha. Takšno drevo se na zimo težko „okovari“ pred zajčjim zobom.

Jednak prijatelj kot zajec, je vedno tudi koza, da, večkrat celo tudi ovca. Skušnja nas uči, da takšno žival ni pasti med mladim sadnim drevjem.

Kako naj ukrene tedaj sadjerejec ali kmet, da bode prav? Trdno držaje prejšne razloge, svetujemo mi:

1. Prav jako je priporočati visokodebelnata drevesa saditi, toda v krajih, kjer morejo kljubovati raznim nevihtam, za kar jim je treba skrbeti za pomoč z močnimi koli in pa z obilno hrano prsti za korenine. Ako se pa v tem slučajno kaj poškoduje, se drevo zvali ali izruje, treba to kolikor mogoče hitro popraviti z zravnanjem in podpretjem drevesa.

2. Ker pa takšno drevo ne kaže, lahko ga nekaj prikrajšamo z odščipovanjem vrhov da požene nižje. Jednako nam je mogoče navadne pritlikavce zvišati, ako jih obrezujemo od spodaj okoli. Ako pa se je drevo nagnilo že nekaj na stran za vetrom, kar ni

nič novega, ga pa obrezujemo bolj od nagnjene strani, da ono ravnotežje ložje ohrani.

Iz teh vrstic se že razvidi, koliko skrbi in truda je treba kmetu, ako hoče imeti svoj sadovnjak v redu. Posebno spomladi mu je treba veliko storiti, da se vse pokvarjeno popravi in zanemarjeno nadomesti in z mladim sajenjem skrbi za nove nade. Kateri kmet vse to stori, pač lahko z veseljem in ponosom kaže na svoj sadovnjak, ter ga ni sram, naj ga obišče kdorkoli, samo če je le prijatelj gospodarstva.

Vitez za kolovratom.

Novela 15 veka.

Ruski spisal D. S. Merežkovski. — Prevel Krutogorski.

(Konec).

Hodil je po zaporu, lomil si roke, govoril sam s seboj, kakor obnorel, preklinjal dan in uro, ko mu je prišla nespametna misel na to nepremišljeno stavo, kletl Boga, molil, plakal, zdelo se mu je, da ga zapušča pamet. Spomnil se je tudi izgube premoženja in dasi je togoval, pa kaj je bila ta toga nasproti sramoti, od koje ga je srce bolelo in skelelo, kakor da so ga ščipali z ostrimi kleščami. V teh mukah je minil dan in nastopila noč. Dočim je tako hodil gori in doli po celici pri blede lunini svetlobi, ki je sijala skozi okno, je vitez zazrl v kotu ječe nov izvrsten kolovrat, s svežim predivom in vretenom, kakor pričakuje dela. Alberta se je polastila besnost in hotel ga je zgrabiti in razbiti na kosce. No nekaj ga je zadržalo in le sunil ga je rahlo z nogo. Po nemirnem spanju se je ujetnik proti jutru vzbudil ves žejen in lačen. Idoč na snitje ni vsled veselja ničesar jedel, a ker velike težave prav nič ne odstranijo gladu, zatorej je s težko neustrašenostjo čakal, kadar se okenca jetniških vrat odpro in mu služabnica ponudi kruha in vode. Vesele lastovke so začvrčale pod oknom, zamukale krave, pastir je zatrobil v rog, začulo se tiho zvonjenje, zavela jutranja svežest travnikov. Albert je začutil prav to, kar čuti ujeta ptica, ko ko gleda prvič zorno jutro iz kletke. Zapor se je razsvetil, in iz mračnega kota je molel sedaj grdi kolovrat, bodel v oči in ga zasledoval z razžaljivo predrznostjo.

Naposled se je zaželjeno okence odprlo in lokavi, neusmiljeno veseli obraz mlade brdke služkinje je pogledal v ječo.

„No, kako kaj vaše delo, gospod Albert? Ste mnogo napredli? pokažite prejo, — vedite jaz jo moram videti in natančno izmeriti, da vem potem prinesti obed“.